

Vragen: Machteld Klees,
Antwoorden Willy Leufgen, Marianne van Lier

1991: DE EERSTE OASE

Willy Leufgen en Marianne van Lier aan het woord over het ontstaan van Oase

Vertel eens, wat deden jullie voordat de eerste Oase het licht zag?

Toen de eerste Oase het licht zag (in mei 1991) was het al weer ruim 38 jaar geleden dat we zelf het levenslicht zagen. Ook als stel hadden we sinds de zomer van 1974, toen we elkaar op reis in Ierland leerden kennen, op dat moment al een aardige gezamenlijke geschiedenis. We hadden ontdekt dat we niet alleen fijn samen konden *leven*, maar dat we ook prima samen konden *werken*. Begin jaren '80 werkten we in Hamburg, op een *avonturenbouwspeelplaats*. Daar ontdekten we dat veel kinderen op zo'n *vrije*, ambachtelijke, maar ook natuurlijke speelplek beter leerden dan op school. Hier ontstond onze interesse voor speelnatuur.

In 1986 begonnen we als coördinator en educatief medewerker in Heemtuin Muntendam. Een prima werkplek, waar we de fijne kneepjes van het heemtuinwerk leerden. Toen de (Europese) subsidie in Muntendam opdroogde en wij onverwacht ontslag kregen konden we onze boosheid daarover omzetten in iets heel positiefs: een ontdekkings-tocht langs alle heemtuinen die we konden vinden in heel Nederland. Die zoektocht leidde uiteindelijk tot het onderzoeksrapport 'Heem- en natuurtuinen geïnventariseerd'. We ontdekten ons plezier in het (onder)zoeken, inventariseren en analyseren wat goed werkt en wat niet.

Na een inspirerend bezoek aan natuurtuinpionier en PABO-docent Alex Oberholzer in Zwitserland (1989), raakten we ook enthousiast voor schoolnatuurtuinen. Eerst vooral in Zwitserland en Duitsland, maar later ook in Nederland en Vlaanderen (be-)zochten we tientallen scholen met schoolnatuurtuinen. Deze verkenningen leidden tot intensieve samenwerking met zowel pedagogisch als ecologisch georiënteerde collega's. We ontwikkelden gezamenlijk materiaal voor wat we nu 'groene schoolpleinen' noemen.

Hoe kom je op het idee: we gaan een tijdschrift maken?!

Dat was eigenlijk simpel: toen het rapport Heem- en Natuurtuinen uitkwam (najaar 1990) hebben we dit aan alle heemtuinbeheerders gestuurd en hen uitgenodigd voor een bijeenkomst in de jeugdherberg in Soest. Het was een klein maar enthousiast clubje. We besloten daar ter plekke een Landelijke Werkgroep voor Heem- en Natuurtuinen op te richten. Om het onderlinge contact te versterken, wilden zij ondermeer een tijdschrift uitgeven. Daar zijn we snel mee aan de slag gegaan en in mei 1991 zag de eerste Oase het licht. Het was waarschijnlijk een simpele getypte nieuwsbrief gebleven als we niet juist op dat moment - vanwege het maken van het lesmateriaal voor de schoolnatuurtuinen - een in die

tijd nog behoorlijk dure Apple-computer (zo'n leuke, kleine Classic) en - nog duurdere - laserprinter hadden aangeschaft. Hierdoor was het mogelijk een 'echt' tijdschrift te maken.

Had je toen al het idee dat het een blijvertje zou zijn?

Dat hoop je natuurlijk wel, maar we waren er allerminst zeker van. We stuurden het eerste nummer gratis aan alle heemtuinbeheerders en aan de mensen binnen het Heemplantcollectief. En ook, ter kennis-making, aan een aantal organisaties

die met verwante thema's bezig waren. We hadden voor ons zelf vastgelegd dat we serieus zouden beginnen als zich minimaal 100 abonnees zouden aanmelden. Dat bleken er op het beslismoment 80 te zijn. Daar zaten zulke kanjers bij en de reacties waren zo positief dat we besloten door te gaan. In het redactioneel van het tweede nummer schreven we dan ook dat wat ons betreft Oase geen fata morgana was. We maakten natuurlijk wel duidelijk dat we – om er echt een succes van te maken – de lezers hard nodig zouden hebben. Ons stond immers een blad voor ogen dat, net als ons grote voorbeeld De Levende Natuur, een blad moest worden voor en door de vrienden van natuurrijke tuinen, parken en plantsoenen!

Hoe begon het eigenlijk? Je moet een idee hebben, dat willen delen, schrijvers en lezers vinden, produceren, verzenden... er zit heel wat aan vast. Die lezers en die schrijvers, dat was dus naar ons idee in hoge mate dezelfde club. Allemaal mensen die net als wij enthousiast waren voor heemtuinen, natuurtuinen, ecologische tuinen, landschapstuinen enzovoorts. Dat produceren en verzenden was weer een ander verhaal. We deden vooral de eerste twee jaar alles zelf. Alleen het reproduceren gebeur-

de bij de Copyshop in Groningen. Toen we aan het begin van de derde jaargang naar Beuningen verhuisden, zochten we een nieuwe kopieermogelijkheid. Marc Houben, indertijd penningmeester van de Landelijke Werkgroep, kende een sympathieke drukkerij in Sittard, Pasklaar. Daar zijn de volgende jaargangen gedrukt. Het was altijd weer een plezier eenmaal per kwartaal naar Sittard te reizen met het kant en klare origineel (nog steeds met ingeplakte, gerasterde plaatjes) en met hen samen nog even de puntjes op de i te zetten. Toen we overgingen op kleurendruk moesten we helaas een andere drukkerij zoeken. Dat werkt ook prima, maar de persoonlijke *touch* van Pasklaar hebben we wel gemist.

Het verzenden hebben we ook heel lang zelf gedaan. Van heel veel lezers kenden we, na vele malen hun adressticker op de envelop geplakt te hebben, de postcode bijna uit ons hoofd!

Hoe werden veranderingen in het werkveld zichtbaar in de inhoud, in de grote lijn van 100 nummers?

Het werkveld werd steeds breder. We begonnen met heemtuinbeheerders en kwekers, maar al gauw kwamen daar ook particulieren met - vaak grote - natuurtuinen bij. Die werden veelal op Oase attent gemaakt doordat er een 'visiterondje' bij het pakketje zaden zat dat ze bij Cruydt-hoeck hadden besteld. Ook in de Dikke Zaden-gids maakte Rob Leopold enthousiast reclame, dat leverde regelmatig nieuwe abonnees op.

Dat ronde visitekaartje was overigens het goed gebruikte restproduct van de omslag van de jaargangen 4-6. Daar hadden we een gat in laten maken, waarachter een foto zichtbaar was die een blik bood op het binnenwerk.

Later vroegen we bevriende kunstenaars (Juke Hudig, Siemen Dijkstra, Karim Muhyaddin, Jan Wartena) of we een bij Oase passend kunstwerk voor het omslag mochten gebruiken. Doordat we tussen de kunstenaars in het voormalige klooster in Beuningen woonden en de Oase-tuin maakten, waren we ons extra bewust van de waarde van beelden kunst voor tuinen. Niet alleen als decor van beelden, maar ook als artistieke waarde op zich zelf ('artistic ecology' noemden de Engelse

tuinjournalisten onze stijl). Onze eigen groeiende belangstelling voor (beeldende) kunst zag je niet alleen terug in de tuin die we aanlegden, maar ook in Oase.

Al heel gauw ging het veel minder over heemtuinen in strikte zin, maar juist ook over verwante tuinen zoals buurt- en schoolnatuurtuinen, en over mensen met originele ideeën omtrent natuur en tuinen. We waren heel blij met de uitgebreide interviews die Ben Veld hield met Victor Westhoff, Louis Le Roy, Ger Londo en Willem Iven. Ter gelegenheid van dit 100ste nummer hebben we heel wat Oase's weer doorgebladerd en we waren vaak verrast over de inhoudelijke kwaliteit. Het is fijn dat al die artikelen na te lezen zijn op onze website!

In 2009 gaven jullie Oase uit handen, waarom?

18 jaar lang hadden we ieder kwartaal weer de deadline van een lente-, zomer-, herfst- en winternummer overleefd. In oktober 2007 kwam het boek Vrij Spel voor Natuur en Kinderen uit. We schreven dit boek grotendeels op Texel, omdat we daar in Beuningen de rust niet voor vonden. We raakten in die periode aardig verknocht aan dit eiland en we waren toe aan een nieuwe fase. Toen het lukte om een huis op Texel te vinden, leek het ons een goed moment om meer te veranderen dan alleen onze woonplek. Toeval- lig (?) was in die periode Machteld Klees bij ons in Beuningen op bezoek. Tijdens dat gesprek werd het ineens een serieuze optie dat

zij Oase zou kunnen gaan maken! Wat ons bijzonder aansprak was dat Machteld zowel de redactie als de vormgeving voor haar rekening kon nemen. Wij hadden inmiddels de vormgeving al weer een paar jaar uitbesteed; een bewuste keuze om de werkdruk te verkleinen, maar we misten die combinatie

van inhoud en vorm wel. Dit maakte het misschien ook makke-

Marianne: dierbaarste moment, artikel?

Dat is natuurlijk altijd een lastige. Er is zoveel bijzonders gebeurd! Maar heel fijn vond ik het artikel waarin Rob Leopold beschreef hoe hij ons werk ervoer, naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van Stichting Oase. Rob belde ook vaak op als het nummer net verschenen was en commentarieerde dan inhoud en vorm. Hij ontdekte dan soms verbanden die we er onbewust in hadden gestopt. Maar het klopte wel! Fantastisch, als er iemand is die met zoveel aandacht leest en ook nog eens de moeite doet te bellen en te vertellen wat hij ontdekt heeft!

Willy: dierbaarste momenten, artikelen?

Rob was ook voor mij de meest dierbare auteur, toetssteen en stimulator van ons werk. Daarnaast genoot ik altijd van de interviews van Ben Veld (ook en vooral van de *making of!*), de achtergrondartikelen van Rob Leopold en Hein Koningen, van onze columnisten, het voorrecht om elk seizoen ons best te mogen doen voor een passend redactioneel, waarin we frank en vrij alles wat ons raakte konden doorgeven...

Wat is jullie toekomstdroom (of wens) voor Oase?

Dat Oase nog lang in een behoefte zal blijven voorzien! En dat er steeds mensen zullen blijven die, net als tot nu toe, geheel belangeloos artikelen en columns schrijven en foto's ter beschikking stellen. Gewoon omdat ze graag hun kennis en ervaring willen delen. Feitelijk is uitgekomen wat we helemaal in het begin hoopten: heel veel lezers zijn ook schrijvers geweest. Bijna 300 auteurs hebben we geteld in de afgelopen 25 jaar! We hopen dat de toekomst een goede voortzetting wordt van verleden en heden. Oase mag best inhoudelijk en qua vormgeving veranderen als dat gewenst is, maar we zouden het zelf jammer vinden als Oase alleen nog maar in digitale vorm verscheen. Mooiste cadeautje voor dit jubileum is daarom een mailbox vol nieuwe abonnee-aanmeldingen! Dus mocht u nog iemand kennen...

Oude artikelen uit Oase zijn te vinden op <http://www.stichtingoase.nl/archief-tijdschrift-oase>